

ÚSTAV TRANSLATOLOGIE
FILOZOFICKÉ FAKULTY
UNIVERZITY KARLOVY

Call for Papers

Umění překladu: odkaz Jiřího Levého a aktuální trendy v translatologii

Konference ke stému výročí narození
Jiřího Levého (8. 8. 1926 – 17. 1. 1967)

15. a 16. 10. 2026

13. MEZINÁRODNÍ KONFERENCE
O PŘEKladU A TLUMOČENÍ ÚTRL FF UK

Organizační informace

- Dvoudenní mezinárodní konference
Zahrnuje vědeckou
a popularizační sekci.
- Formát: hybridní
- Plenární přednášky: Christiane
Nord, Niké Pokorn a Lieven D'hulst
- Plenární přednášky budou
tlumočeny a streamovány.

Důležitá data

15.
DUBNA
2026

lhůta k zaslání
abstraktů

31.
KVĚTNA
2026

informace o přijetí
abstraktu

Kontakt

levy100@ff.cuni.cz

Pokyny k abstraktům

- 1 Abstrakt má mít do 300 slov (a stručnou bibliografii).
- 2 Abstrakt musí být doplněn o životopis autora (do 200 slov) a výběr z osobní bibliografie.
- 3 Přijímají se abstrakty v angličtině, češtině a slovenštině (příspěvky lze přednést také německy, španělsky, francouzsky).

Délka příspěvků: 20 min (+ 10 min diskuse)

Poplatek pro přednášející
vědecké sekce činí 100
EUR (studenti 50 EUR)
Studenti a zaměstnanci
UK poplatek nehradí.

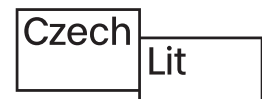
Poplatek bude použit
na organizaci
a náklady spojené
s přípravou publikace.

Více informací najdete na adrese

<https://levy100.ff.cuni.cz/>

S podporou:

Obsahová východiska

Jiří Levý patří k výrazným postavám české i světové translologie. Navázal na myšlenky Pražského lingvistického kroužku a strukturalismu, zejména na práci Jana Mukařovského a jeho koncept estetické funkce a vnímání literárního díla jako dynamické struktury. K překladu přistupoval jako k rozhodovacímu procesu, kde překladatel volí mezi možnostmi podle funkce textu, a toto pojetí poté řada autorů aplikovala i na výzkum překladu neliterárního.

K historickému translologickému výzkumu přispěl Jiří Levý prací *České theorie překladu*, která zahrnuje i první známou antologii překladatelských reflexí z různých etap bádání o překladu. Jeho důraz na roli překladatelské osobnosti v dobových společenských souvislostech dobře souzní s moderními trendy translologického bádání a v současné době lze tento důraz rozšířit i na roli překladatelských sdružení a diskusi o postavení překladatelské profese ve společnosti.

O rozvoj teorie překladu jako vědní disciplíny se pak Levý zasloužil zejména svým vrcholným dílem *Umění překladu*, v němž uplatňuje systémovou analýzu a funkční přístup k jazyku a literatuře při rozboru mnoha praktických otázek překladu uměleckého textu. Zkoumá, mezi jakými póly se překladatel ve svém rozhodování pohybuje, jak je překlad uměleckého textu ovlivněn dobovými normami, jak se vyvíjejí jazykové prostředky a například práce s hovorovým jazykem. Levého uvažování je přitom přirozeně interdisciplinární – zasahuje do literární vědy a komparatistiky stejně jako do lingvistiky či versologie, a poskytuje tak inspirativní rámec pro další bádání nejen v oblasti translologie, ale i v širších souvislostech analýzy textu, pragmatiky a komunikace mezi kulturami.

Přestože Jiří Levý pracoval v době politického útlaku, jeho aplikace strukturalistických principů pomohla udržet a rozvíjet českou vědeckou tradici v mezinárodním kontextu. Pozoruhodný a inspirativní zůstává též Levého zájem o exaktní metody zkoumání jazykových jevů.

Konference si klade za cíl prozkoumat místo Levého v uvedeném kontextu z historického pohledu, ale i v současném akademickém výzkumu a upozornit na potenciál jeho tezí jako výchozího bodu pro nové výzkumné směry. Nejde tedy pouze o historickou reflexi jeho díla, ale i o hledání nových aplikací jeho přístupů v současné translologii, filologii, literární vědě, versologii, komparatistice či lingvistice.

Bibliografie

- Beylard-Ozeroff, A. – Králová, J. – Moser-Mercer, B. (eds.), *Translators' Strategies and Creativity*, Amsterdam: John Benjamins, 2011.
- Jettmarová, Z. – Králová, J. et al., *Tradition versus Modernity. From the Classic Period of the Prague School to Translation Studies at the Beginning of the 21st Century*, Praha: FF UK / Togga, 2008.
- Králová, J. – Středová, K. (eds.), *Minulost, přítomnost a budoucnost české translologie*, *AUC Philologica – Translatologica Pragensia 2*, Praha: Karolinum, 2018.
- Levý, J., *Umění překladu*, Praha: Apostrof, 2013.
- The Art of Translation: Jiří Levý (1926–1967) y la otra historia de la Traductología, *Mutatis Mutandis* 2016 (9), č. 2, s. 418–444.

Programový výbor

Cristian Cámara Outes

překladatel, editor

Martin Djovčoš

Univerzita M. Bela v Banskej Bystrici

Josef Hrdlička

Univerzita Karlova

Renata Kamenická

Masarykova univerzita

Ivana Kupková

Univerzita P. J. Šafárika v Košiciach

Markéta Malá

Univerzita Karlova

Radek Malý

Univerzita Karlova

Bohuslav Mánek

Univerzita Hradec Králové

Iryna Odrekhivska

UCL / Lvovská univerzita

Marta Pulido

Universidad de Antioquía

Ondřej Vimr

Ústav pro českou literaturu AV ČR

Organizační výbor

Anežka Charvátová

Jana Králová

Martina Kutková

Vanda Obdržálková

Tomáš Svoboda

Jovanka Šotolová

Zuzana Šťastná

Jiří Levý: osobnost a dílo

- Levý jako zakladatel moderní české (a slovenské) teorie překladu / translatologie,
- obraty v mezinárodní translatologii navazující (přímo i nepřímo) na Levého myšlenky,
- přínos ostatním disciplínám (divadelní věda, literární kritika, versologie),
- Levého osvětová, redakční a překladatelská činnost,
- *Umění překladu* jako kniha i jako koncept,
- recepce Levého myšlenek a prací v Česku a v zahraničí.

Teorie a dějiny překladu

- Otázky teorie překladu včetně jejího historického vývoje,
- dynamická funkce literárního překladu se zřetelem ke kultuře, historii, sociologii atd. (národní literatury),
- osobnost překladatele (iniciační role, individuální styl, otisk do textu), překladatelé jako vyslanci kultur,
- metodologie výzkumu v dějinách překladu, zkoumání konkrétních děl, překladatelů či epoch,
- vývoj překladových metod, zastarávání překladů (např. generační překlady),
- autorské překlady: jak překládá spisovatel,
- interdisciplinární perspektivy překladu: literární věda a metodologie, estetika komparatistika, lingvistika; uplatňování exaktních metod ve výzkumu,
- překlad jako kulturní fenomén, který odráží dobové normy, hodnoty a interakce mezi kulturami,
- Levého přístup k překladu jako tvůrčímu procesu a současné translatologické teorie,
- popis a analýza intersémiotického překladu: využití Levého definice překladu jako tvůrčího procesu při rekonstrukci významu s důrazem na estetickou funkci (multimodální, intermediální a adaptační postupy, analýza komiksu, filmu, počítačových her),
- empirický výzkum, datafikace a korpusová translatologie.

Praxeologie literárního a neliterárního překladu

- Nové pracovní metody překladatele (hybridní překlad, posteditace strojového překladu) ve světle Levého teorie překladu: východiskem mohou být koncepty jako proces rozhodování, viditelnost a neviditelnost překladatele, komunikační situace překladu (očekávání a horizont příjemce) ad.,
- role překladatelských asociací (historický i současný pohled),
- etické otázky překladu a práce s jazykovými daty,
- nové trendy a směry ve výzkumu překladu jako procesu i produktu,
- kvalita překladu, kritika překladu,
- literární překlad a nástroje AI.

Výuka překladu a práce se studenty

- Interdisciplinarita a optimální skladba předmětů v překladatelském studiu,
- vliv nových trendů ve vstupních kompetencích studentů,
- projektová výuka a spolupráce s praxí jako součást vysokoškolského studia překladu,
- úloha sebehodnocení a sebereflexe ve výchově překladatelů.